د نړۍ ۷ عجایبي

سرچینه:

بېلابېلې ویبپاڼې

Ketabton.com

ژباړن:

مختار احمد احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ ۷ عجايبي

سرچينه:

بېلابېلي ويبپاڼي

ژبـــاړن:

مختار احمد احسان

کال: ۱۳۸۹ل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي.

د کتاب ځانګړني:

کتاب	::: د نړۍ اووه عجايبي
سرچينه	::: ببلابېلي ويبپاڼي
ژباړن	::: مختار احمد احسان (۱۲)
د ژباړن برېښناليک	::: mukhtar.ehsan@gmail.com
دژباړلو نېټه	::: د ۲۰۰۹ زېږديز کال د ډسمبر مياشت
کمپوز او ډيزاين	::: پخپله ژباړن
انلاين چاري	::: لراوبر ډاټ کام – www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ:

و ټولو هغو افغانانو ته چي د هېواد د لرغونو ودانیو، آثارو او موادو په خوندي کولو کي خپله ونډه اخلي.

مختار احمد احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیــولیـک

تقریظ ۷

پخوانی اووه عجایبي ۱۰

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبي ۱۵

اوسنۍ (عصري) اووه عجایبي ۲۰

۱. چیچن ایتزا - میکسیکو ۲۲

۲. المسیح المخلص - برازیل ۲۷

۳. کولوسیوم – ایټالیا ۳۰

۴. دچین دیوال – چین ۳۴

۵. ماچو پیچو – پیرو ۳۹

۶. پترا – اردن ۴۳

۷. تاج محل – هندوستان ۴۸

سرچیني ۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحیم

ګران مختار احمد احسان صاحب، سلامونه

ستاسی ژباړلی کتاب (د نړۍ ۷ عجایبی) چی زما د لیدو لپاره مو رالیږلی وو وکوت. خوښ می سو؛ یو دا ، څرنګه چی ددغو عجایبو ځینی ما خپله لیدلی دي نو ماته یې زما زاړه یادونه رایاد کړل. بل دا چی، دداسی کتابونو لوستنه ګټور دي. ددغه کتاب د مندرجو عجائبو په لیدو او دهغو په باره کی د معلوماتو له لاري زموږ د وخت خلک د پخوانیو خلکو او واکمنانو عظیم الشان کار او ستر هوډ ګوري چی موږ ته یو درس او ځینی وخت عبرت دی. موږ ګورو چی ځینو واکمنانو د خپل جاه و جلال د ښوولو او د نورو د تعجیزولو لپاره محیر العقوله ماڼۍ، باغونه او بناوي جوړي کړیدي، ځینو بیا د خپل واک د تلپاته خوندي کولو په منظور د دښمن د راتلو په لار کی لوی او اوږده سنګري دیوالونه وهلی دي، ځینو د خپل دین او چا د خپلی معشوقې سره د بیکچه مینی په ثبوت کی بی مثاله ښکلی معبدونه، قبرونه او ماڼۍ درولی دي. که ځوک ښه ځیر سی ددې ټولو عجائبو د رامنځته کیدو اصلی محرک عشق دی. حضرت رحمان بابا څه ښه وایي:

د همهٔ مخلوقاتو پلار دی دا — دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړې

هو، دنیا له عشق او محبته پیدا سویده او د پرمختګ راز یې هم په همدي کي نغښتي دي. یو ماشوم د خپل مور و پلار د محبت محصول دي. دغه ماشوم د مور د میني په غیږ کي او د پلار د مهربانۍ تر سیوري لاندي لوي سي، عالم سي، مجاهد سي، قهرمان سي، او د ولس غرقه بیړۍ د نجات ساحل ته ورسوي. شخصیت، عقیده، ټولنه، وطن، امت، انساني ارزشونه، او ... ټول په عشق و محبت لاسته راتلاي سي، ساتل کیداي سي او ځلیداي سي. عشق او محبت د ژوند محرک دي او هغه ته معني ورکوي. عشق دي چي په چا ځان او جهان پیژني. دا عشق دي چي خلک په ظاهره دناشوني او خطرناکه کار و سرته رسولو ته هڅوي او په کوي یې. دا عشق دي چي خلک و قرباني او سرښندني ته وربولي. دا عشق او محبت دي چي د آزادي د لاري یو مجاهد په تش لاس د یو لوي بیرحمه وسله وال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواک پر ټانکونو په خوشحالي ورزغلوي او د باروتو و اسکت په اغوندي. دا عشق دی چی د نړۍ ډیر عجایب او محیر العقول یادګارونه یې منځته راوړیدي د کوم چی تاسی ځو نمونی راټولی کړیدي. ددغه کتاب مطالعه نوی نسل ته ښئي چی که څوک د ځان، ټولنی، امت او انسانیت جوړونه، ښیګڼه او غوړونه غواړي نو په کار ده چی د پوهی څنګته په ځان کی عشق پیدا کړي. عشق عجایب او په ظاهر ناشونی اسانوي.

تاریخونه دي جوړ کړي عاشقانو

هسي نه چي هر بزدله هوښیارانو

ګران مختار احمد جانه ! زه تاسی ته ددغه کتاب د تألیف مبارکی وایم او د ورته نورو ګټورو کتابونو د لیکلو توفیق درته غواړم. إنه هو السمیع الدعاء. درناوي

دکتور فاروق أعظم

کابل–۲۵ غبرګولی ۱۳۸۹هـ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ اووه عجايبي

پــيــل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانی اووه عجايبې

دنړۍ اووه عجايبې د نړۍ هغه اووه ځانګړي معمارۍ دي چې د جوړښت ، زړښت يا ښايست له پلوه د عجايبو په ليست کې درېدلي دي .
يونانيانو ته د ۷ عدد يوه ځانګړې معنى درلوده چې دبيلګې په توګه سره ۷ سيارې ، ۷ بېلابېل رنګونه، ۷ داونۍ ورځې، ۷ ساينسونه او داسې نور له ۷ برخو څخه تشکيل سوي شيان يادولای سو. ځکه نو بايد دنړۍ دډېر و زياتو عجايبو معماريو څخه يوازي ۷ عجايبې ټاکل سوي وای، هغه وو چې ددې معماريو لپاره د ۷ تعداد وټاکل سو .

پخوانی اووه عجايبې د تاريخي او يا کلاسيکي عجايبو په نامه سره هم يادېږي چې که څه هم دوې عجايبې د بابل اويزان باغونه او د خوفو هرم يې ديونانيانو لخوا نه وې جوړې سوي خو دا عجايبې ځکه په دې ليست کې شاملي وې چې د لوی سکندر لخوا يې د فتحه سويو سيمو د سرحدونو په دننه کې موجوديت درلود .

د پخوانيو ۷ عجايبو نومونه:

۱. په مصر کې د جيزه لوی هرم

۲. په عراق کې د بابل اويزان باغونه

۳. په يونان کې د زيوس (د يونانيانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکيه کې د آرتميس معبد (کليسا)

۵. د "هاليکېړنېسکوس" په يوناني ښار کې د "ماوسولوس" مقبره

۶. په يونان کې د رودس مجسمه

۷. په مصر کې د اليکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په مصر کي د جيزه لوی هرم

۲. په عراق کي د بابل اويزان باغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

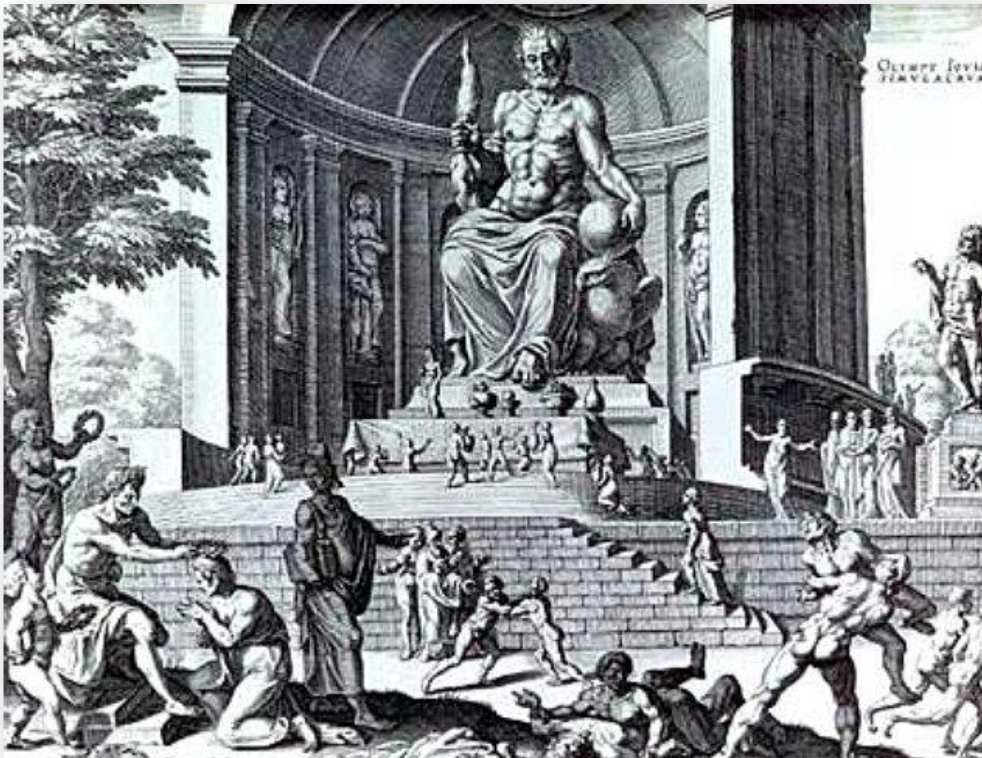

۳. په یونان کې د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کې د آرتمیس معبد (کلیسا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د "هاليکېړنېسکوس" په يوناني ښار کي د "ماوسولوس" مقبره

٦. په يونان کي د "رودس" غټه مجسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. په مصر کې د الیکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د منځنيو پېړيو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجايبي

د نړۍ د ۷ عجايبو د زياترو ليستونو په اړه ويل سوي دي چي دا عجايبي په منځنيو پېړيو کي موجودي وې. په دې ليستونو کي يادي سوي زياتره ودانۍ د منځنيو پېړيو څخه ډېر پخوا جوړي سوي دي. د منځنيو پېړيو د ۷ عجايبو ليستونه په بېلابېلو نومونو سره نومول سوي دي، لکه:

- د منځنيو پېړيو عجايبي (په دې عجايبو کي د عجايبو تعداد نامعلوم و.)
- د منځنيو پېړيو ۷ عجايبي
- د منځنيو پېړيو د فکر او د معماري فن عجايبي

د منځنيو پېړيو د ځينو بېلابېلو ۷ عجايبو نومونه:

۱. په انګلستان کي ستونهېنج (Stonehenge)

۲. د ايټاليا په مرکز روم کي کولوسيوم (Colosseum)

۳. په مصر کي د کوم هديره

۴. د چين په شمال کي د چين ديوال

۵. په چين کي د "پرسلاين" برج

۶. په ترکيه کي هاجيه سوفيا

۷. په ايټاليا کي د پيزا برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په انګلستان کې سټونهېنج (Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کې کولوسیوم (Colosseum)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. په مصر کې د "کوم" هديره

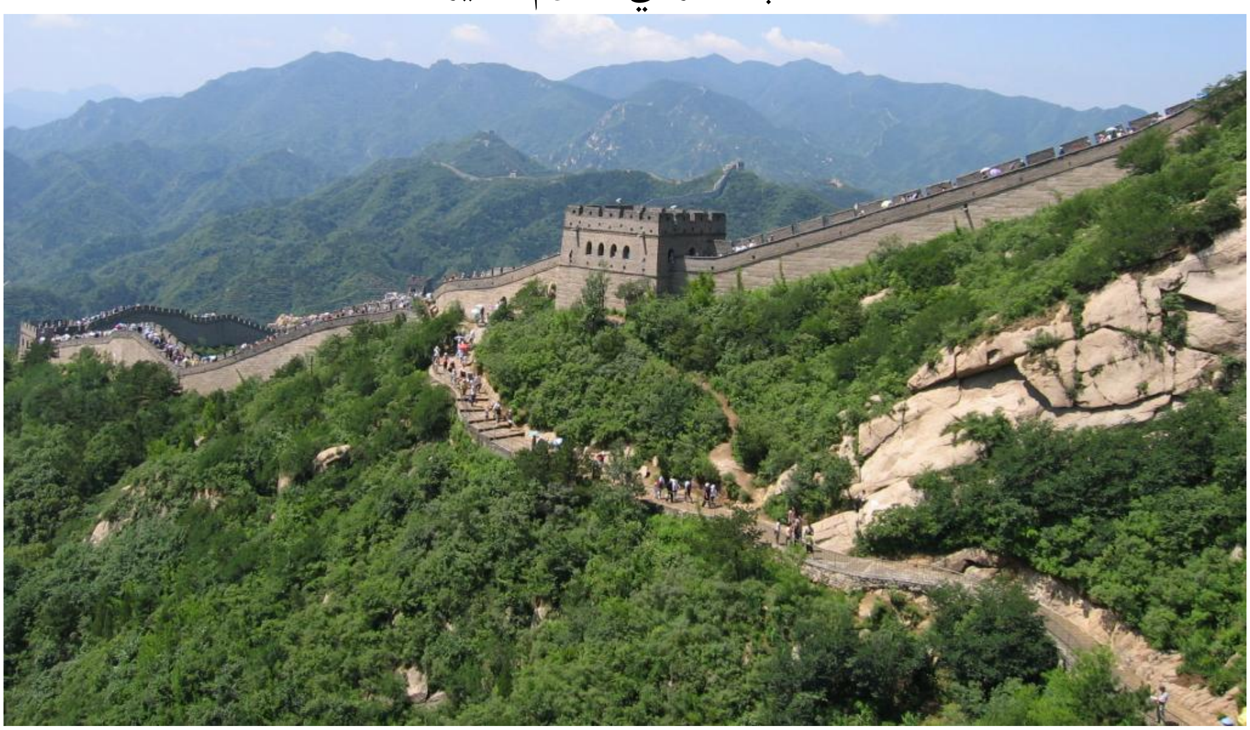

۴. د چین دېوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

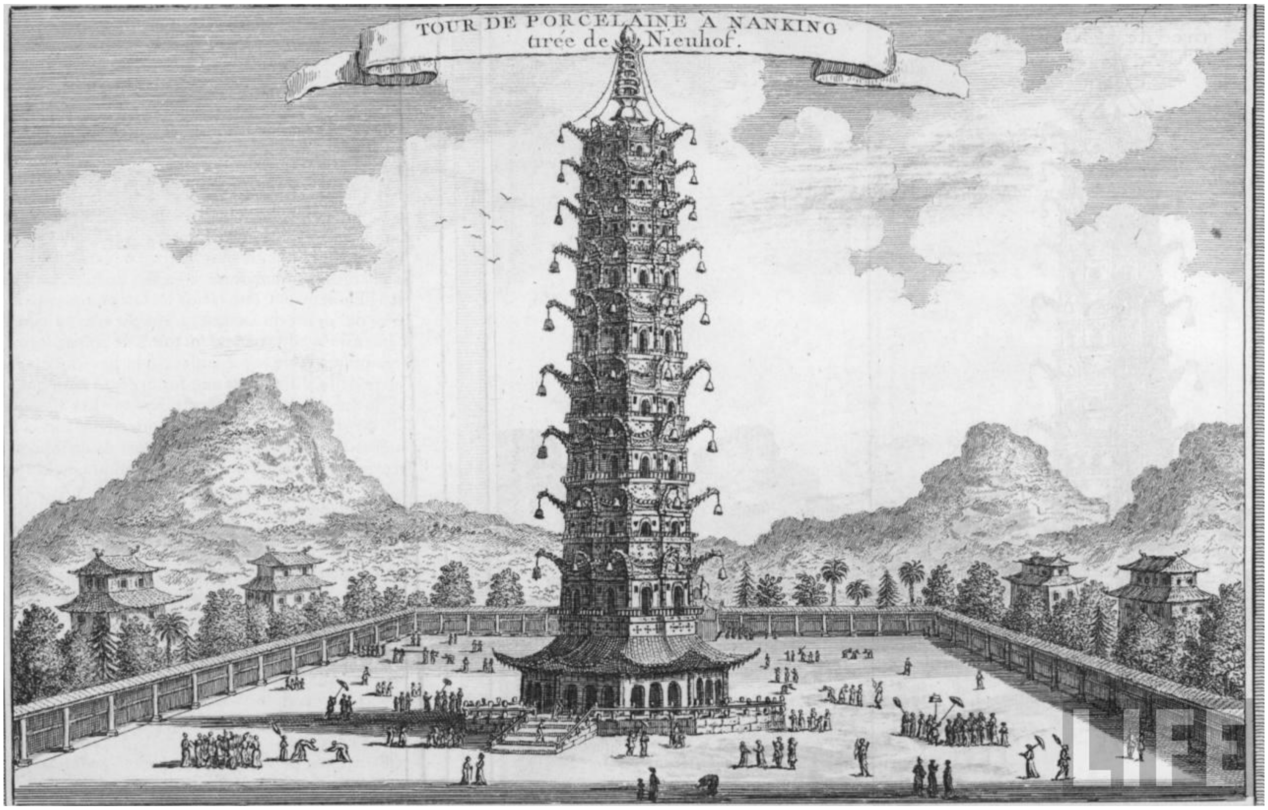

۵. په چین کي د "پرسلاین" برج

۶. په ترکیه کي "هاجیه سوفیا "

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷.په ایټالیا کې د "پیزا" برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنۍ (عصري) ۷ عجايبې

د ۷ عجايبو په ويبپاڼه کې د ۲۰۰۶ زېږديز کال د اګسټ په مياشت کې يو ليست، چې د نړيوالو تعجبه معماريو څخه ۱۴ په زړه پوري معمارۍ پکښې موجودې وې، په دې نيت پرليکه سو چې د نړۍ په ګوټ-ګوټ کې به ټول وګړي خپل د خوښې معمارۍ يا ښايسته جوړ سوئ ځای انتخابوي او رايه به ورکوي، څو د رايې ورکولو وروسته ۷ زياتې رايې وړونکې معمارۍ د نړۍ د ۷ عجايبو په نامه سره ونومول سي.

د اوسني ۷ عجايبو د ټولني په وينا په دې انتخاباتو کې تر سل ميليونو ډېرو وګړو د انټرنيټ او د موبايل د پيغام (SMS) له لاري خپلې رايې ورکړې چې په نتيجه کې يې لاندې ذکر سوي ۷ عجايبې د ۲۰۰۷ زېږديز کال د ۷ مياشتې په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز ليسبون کې اعلان کړل سوې:

۱. چيچن ايټزا – ميکسيکو

۲. المسيح المخلص – برازيل

۳. کولوسيوم – ايټاليا

۴. دچين ديوال – چين

۵. ماچو پيچو – پيرو (پيرو دجنوبي امريکا په لويديځ کې موقعيت لري.)

۶. پترا – اردن

۷. تاج محل – هندوستان

همدا رنګه د دې ۷ عجايبو سره تر څنګ په نړۍ کې د ډېرو نورو ۷ عجايبو ليستونه هم سته چې هر يو يې ځانته بېل نوم لري، دبېلګې په توګه د ځينو عجايبو دليستونو نومونه په لاندې ډول دي :

- د نړۍ ۷ طبيعي عجايبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د امریکا د نن ورځي نوي ۷ عجایبې
- د امریکا د ملکي انجینرانو ټولنه
- تر اوبو لاندې نړیوالې ۷ عجایبې
- د نړۍ ۷ صنعتي عجایبې
- د سفر نړیوال ۷ عجایبې: دا عجیابې بیا پر دوو برخو وېشل کیږي:
  - ۱. د سفر نړیوالې طبیعي ۷ عجایبې
  - ۲. د سفر نړیوالې مصنوعي ۷ عجایبې

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. چیچن ایتزا – میکسیکو

چیچن ایتزا د نړۍ د ۷ عجایبو څخه یو زړه راکښونکی تعجبه ځای دئ چې د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د جولای دمیاشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز لیسبون کې د رسمي مراسمو په ترځ کې د نړۍ د تعجبه ځای په حیث اعلان کړل سو.

"چیچن ایتزا" د مایا دقوم یو دمهم ترینو او مشهوره ښارونو څخه یو ښار وو چې د "کوکولکان هرم" پکې واقع دئ. د کوکولکان هرم چې "ال کېسټیللو" هم ورته ویل کېږي ځینې ته ورته هرم دئ. دا هرم په میکسیکو کې یو دمشهور ترینه معماریو څخه شمېرل کېږي چې دمایا دقوم په مټ سره جوړ سوئ دئ. مایا دمیکسیکو په جنوب او د مرکزي امریکا په شمال کې اوسېدونکئ قوم دئ چې شمېر یې ۸ و ۹ میلیونو کسانو ته رسیږي.
د کوکولکان هرم هغه هرم دئ چې په څلورو خواوو کې یې ځینې جوړي سوي دي چې د هرې خوا ځینې یې بیا په خپل وار سره پوره ۹۱ ځینې لري؛ ټوله ۳۶۴ ځینې کېږي. ددې مشهوره هرم لوړوالی ۲۴ متره دئ چې دلوړي برخي په شمول یې لوړوالی ۳۰ مترو ته رسیږي. همدا راز ددې هرم پر سر یو معبد هم موجود دئ.
چیچین ایتزا د مایا (مایا هغه ځای دئ چیري چې د مایا قوم اوسیږي: مرکزي امریکا او جنوبي میکسیکو.) په شمال کې د کښتو اوارو مځکو سره یو سیمه ییز او مرکزي ځای وو چې بېلا بېلي په زړه پوري او زړه راکښونکي معماری پکښې موجودي دي.

د چیچین ایتزا ځارنه او نظارت د میکسیکو د "INAH" موسیسې لخوا کیږي او مځکه یې د بربچانو د کورنۍ مځکه ده، خو ددې ځای کنډوالې او خرابې بیا فدرالي شتمنۍ دي.

په چیچن ایتزا کې د کوکولکان د هرم څخه ماسېوا نوري په زړه پوري ودانۍ هم موجودي دي چې په لاندي ډول دي:

- لرغون پېژندونکو په ایتزا چیچن کې د "میسوامېریکن بالګېم" لپاره ډېر میدانونه تشخیص کړي دي چې یو د هغو څخه "ګریټ بال کورټ (Great Ball Court)" نومیږي. دا میدان د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکولکان هرم د شمال لوېديځ څخه په ۱۵۰ متري کي واقع دئ چي پخوا يو د غټ ترينو ميدانونو څخه شمېرل کېدئ. لرغونی ميدان ۱۲۲ په ۲۸ متره کي اندازه لري او شاوخوا دېوالونو يې ۱۲ متره (۳۹ فوټه) لوړوالی لري.

Great Ball Court

- په چيچن ايټزا کي يوه بله موجوده ودانۍ د "ټزومپېنټلي" په نامه يادېږي.
- اوساريو: دا د کوکولکان هرم ته ورته هرم دئ چي پر سر يې يو معبد موجود دئ او و څلورو خواوو ته ځينې لري. ددې هرم په مرکزي برخه کي يو غار موجود دئ چي ۱۲ متره (۳۹ فوټه) ژوروالی لري. دا غار د ۱۸۰۰ زېږديز کال په شاوخوا کي د "ايډوارډ ايچ تومپسن" لخوا کيندل سوئ دئ. کله چي نوموړي هلته سکليټونه، طلا او مرۍ پيدا کړې نو يې دا ودانۍ د (The High Priests' Temple) په نامه سره ونومول.

د چيچن ايټزا د نامه معنی:

د چيچن ايټزا چي په انګليسي ژبه سره (Chich'en Itza) ليکل کيږي معنی {د ايټزا د څاه په خوله کي} ده. د چيچن کليمه د (Chi) او (Ch'en) څخه تشکيله سوې کليمه ده چي د (Chi) معنی {خوله يا څنډه} ده او (Ch'en) د {څاه} معنی ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاته سوه دا ایتزا کلیمه: ددې کلیمې ټکي په ټکي معنی (د اوبو جادوګري) ده خو دا د یوه قوم نوم هم دئ چې د شمالي جزیرې سیاسي او اقتصادي واک او اختیار یې ځانته خپل کړئ وو.

تاریخ:

د "یوکېټن "(د میکسیکو د ۳۱ ایالتونو څخه یو ایالت دئ) په شمال کي یوه وچه پرته ده چي پکښې ټول رودونه ترمځکي لاندي بهیږي. هلته دوه غټ طبیعي ژور ځایونه موجود دي چي د سینوټس (Cenotes) په نامه سره یادیږی. په دې ځایونو او د چیچن په شاوخوا کي بې اندازې زیاتي اوبه سته چي د تصفیې لپاره مناسبي وي. ددې دوو سینوټسونو څخه د "ساګرېډو سینوټس " په نامه څاه ته ورته ځای ډېر شهرت لري.
د بعضو سرچینو له مخي د میلاد څخه مخکي دمایا قوم ددې سینوټسونو په شاوخوا کي قربانۍ ورکړي دي.
سرچینې زیاتوي چي د ۱۹۰۴ زېږدیز کال څخه تر ۱۹۱۰ زېږدیز کاله پوري د "ساګرېډو سینوټس" د پاکېدو پر مهال په چیچن ایتزا کي طلا، پشم، شنه کاڼي، کولالي او دانسان دبدن خاوري سوی برخي موندل سوي دي.

د ساګرېډو سینتوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان هرم

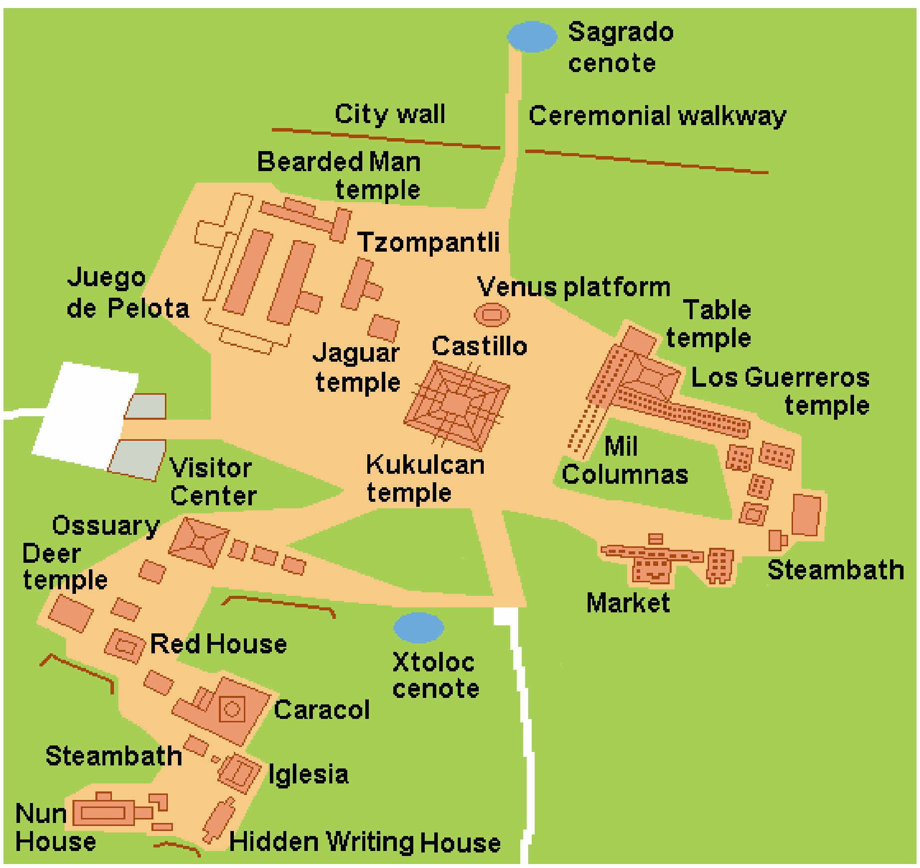

د چیچن ایتزا مرکزي نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان د هرم ختیځ خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. المسیح المخلص – برازیل

"کریسټ د ریډیمر(Christ the Redeemer) "د برازیل د "ریو د جېنایرو "په ښار کي د نړۍ په کچه د عیسی مسیح یوه مشهوره مجسمه ده چي د "کورکواډو "د غره پر څوکه د "تیجوکا فورېسټ" په ملي پارک کي موقعیت لري. د کورکواډو غر د ۷۰۰ مترو (۲۳۰۰ فوټو) په اندازه جګوالی لري.
نوموړې مجسمه ۳۰ متره (۹۸ فوټه) پلنه او ۲،۳۹ متره (۱۳۰ فوټه) جګوالی لري چي وزن يې ۲۳۵ ټنو ته رسيږي. د "بولیویا "د "کوچابامبا "په ښار کي تر دې مجسمې یوه بله جګ ترینه مجسمه موجوده ده چي نوم يې "کریسټو د لا کونکوړډیا "دئ. دا مجسمه بیا ۴۰، ۴۴ متره (۷،۱۳۲ فوټه) جګه او ۲۰، ۳۴ متره (۲،۱۱۲ فوټه) پلنه ده.
خو د کریسټ د ریډیمر مجسمه د برازیل د کاتولیک لپاره یو ډېر مهم سمبول او رمز وواو اوس هم دئ. دا مجسمه د کانګریټو او نورو ټینګو موادو څخه جوړه سوې ده.

د کورکواډو د غره پر سره دیوې جګي مجسمې د جوړولو نظر په لمړي ځل د ۱۸۵۰ زېږدیز کال په نیمايي کي رامنځته سو، دا هغه وخت وو کله چي کاتولیکي ملا "پیډرو ماریا بوس "د شهزادګۍ ایزابېل څخه درخواست وکړ چي نوموړې دي د یوه ستر مذهبي منار د جوړولو په برخه کي مالي مرسته وکړي. شهزادګۍ ایزابېل و دې نظریې ته د عملي بڼې ورکولو په اړه هیڅ فکر ونه کړ. کله چي ددولت او کلیسا ترمنځ په ۱۸۸۹ زېږدیز کال کي د جلاوالي قومانده رامنځته سوه نو دا پلان په مکمله توګه سره پاته سو.

وروسته دوهم پیشنهاد د کاتولیک "سیرکل آف ریو "په واسطه سره په ۱۹۲۱ زېږدیز کال کي وسو چي د غره پر سر به یوه مجسمه جوړوي. د کاتولیک دې ډلي د (Semana do Monumento) په نامه سره یو پروګرام جوړ کړ څو د خلګو څخه لاسلیکونه ټول کړي چي ددې مجسمې د ودانولو کار به حمایه کوي. همدا راز ددې پروګرام هدف د خلګو هڅول هم وه، څو خلګ خپله هم تر خپله وسه مالي مرسته وکړي. ویل کیږي چي د برازیل کاتولیکانو ددې مجسمې په جوړولو کي تر ټولو زیاتي مالي مرستي کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجسمې په ډیزاین کي په پام کي نیول سوي وه چي د عیسوي مذهب نښه به پکښې موجوده وي او د عیسی مسیح په لاسونو کي به د نړۍ نقشه وي. خو په پای کي د ټولو مشورو څخه وروسته انتخاب په دې ډول سو چي په مجسمه کي به عیسی مسیح ولاړ وي او دواړه لاسونه به یې خلاص نیولي وي.

د انجینر "هایټور ډا سیلوا کوسټا "لخوا ددې مجسمې ډیزاین جوړ سو او د مجسمې کاڼي توږونکی (سنگ تراش) یې فرانسوی کاڼي توږونکی "پاول لانډوسکي "وو. ددې ښکلي او زړه راکښونکي معمارۍ جوړښت نهه کاله په بر کي ونیول (د ۱۹۲۲ زېږدیز کال څخه بیا تر ۱۹۳۱ زېږدیز کاله پوري).
د مجسمې ټوله مالي لگښت ۲۵۰۰۰۰ ډالره وو او د ۱۹۳۱ زېږدیز کال داکتوبر دمیاشتي په ۱۲ نېټه چي د ۱۳۱۰ زېږدیز کال د میزان دمیاشتي د ۱۹ نېټې سره سمون خوري پرانستل سوه. ویل کیږي چي په دې ورځ مجسمه باید د یوې بېټرۍ په وسیله سره روښانه سوې وای خو د خرابي هوا له کبله مجسمه په "ریو "کي د کارکوونکو لخوا روښانه سوه.

د ۲۰۰۶ زېږدیز کال داکتوبر په میاشت کي چي د "کریسټ د ریډیمر "د مجسمې ۷۵مه کلیزه وه د "ریو "د ښار ستر پادري "کارډینل ایورسبیو اوسکار شاید "تر مجسمې لاندي یوه وړه کلیسا په نښه کړه چي په نتیجه کي یې ټولو د کاتولیک مذهب لارویانو ته اجازه ورکړه سوه چي هلته د ماشوم د تعمید غسل او د واده مذهبي مراسم ترسره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. کولوسیوم – ایټالیا

کولوسیوم یا "رومن کولسیوم" چې لومړی د "فلاوییان امپیتیاتر" په نامه سره یادېده د ایټالیا د مرکز د روم په مرکزي برخه کې موقعیت لري. کولوسیوم یو "آمپي تیاتر" یعنې یو سټیډیوم ته ورته میدان دئ چېرې چې په زړه پورې کنسرټونه او د سپورټ په شمول زیات نور مراسم تر سره کېږي. دا تیاتر چې د رومي معمارۍ او رومي انجینرۍ یو د بهترینو ودانیو څخه شمېرل کېږي د روم په امپراطورۍ کې تر ټولو غټ ترینه تیاتر دئ. د آمپي تیاتر کلیمه چې په رومي ژبه یې داسې (Amphitheatrum Flavium) لیکې د دوو رومي امپراطورانو "وېسپاسیین" او "ټیټوس" د کورنۍ د نامه څخه تشکیله سوې کلیمه ده.

ددې ودانۍ کار د میلاد څخه وروسته د۷۰م او ۷۲م کال په منځ کې د "وېسپاسیین" د امپراطورۍ په دوره کې پېل سوئ دئ چې د میلاد څخه وروسته یې په ۸۰م کال کې، د "ټیټوس" د امپراطورۍ په دوره کې، کار پای ته ورسېد ، خو د یوولسم رومي امپراطور "ډومیشین" په دوره (۸۱-۹۶) کې یې سمون سوئ او بعضې بدلونونو پکښې رامنځته سوي دي. هېره دې نه وي چې د کولوسیوم د پرانستلو په مراسمو کې بېلابېلو لوبو تقریبا سل ورځې ادامه درلودله.

کولوسیوم چې د هګۍ شکل ته ورته بڼه لري ۱۸۸ په ۱۵۶ مترو کې مځکه اشغال کړې چې محیط یې ۵۲۷ متره مربع ته رسېږي. ددې ودانۍ بهرني دېوالونه ۳ قطاره لري چې هر قطار یې بیا په خپل وار سره نیمې دایرې ته ورته ۸۰ ګولایاني لري. په ودانۍ کې ۷۶ د داخلېدو دروازې موجودي دي او دننه پکښې ۵۰۰۰۰ تماشه چیان ځایېدلای سي.

کولوسیوم په پخواني روم کې د "کلاسیکل میتولوژي" پر بنسټ د ډرامو ، اعدام، د حېوان دښکارولو او بعضو نورو شیانو سره تر څنګ د پخواني روم د مقابلو (Gladiatorial contests) لپاره استعمال کېده. د پخواني روم د مقابلو (contests Gladiatorial) مقصد د خلګو یا تماشه چیانو ساعت تېرۍ وو چې یوه سړي به د یوه بل کس او یا حیوان سره جنګ کاوه. ددې څخه زیاته موده وروسته د کولوسیوم څخه د ورکشاپو ، د نظامي او جنګي کلا او بعضې نورو کارونو لپاره استفاده کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځینو سرچینو له مخې اټکل کیږي چې په کولوسیوم کې د کولوسیوم دګېمونو (لوبو) له امله پنځه سوه زره انسانان او د یوه میلیون په شاوخوا کې حیوانان له منځه تللي دي.

د ۱۲مې او ۱۷مې پېړۍ په شاوخوا کې په کلیسا پوري اړوندو ادارو امر وکړ چې د پراخ کولوسیوم څخه دې په یوه داسې ډول استفاده وسي څو د وطن اقتصادي وضعه نوره هم ښه سي. هغه وو چې د رومن کاتولیک مذهب لوی پېشوا "پوپ سیکسټوس" یو نوی پلان جوړ کړ چې دکولوسیوم څخه به د وړۍ فابریکه جوړوي څو په روم کې د ټولو زنا کونکو (فاحشو) لپاره دکار زمینه مساعده کړي.خو دا چې نوموړی ددې پیشنهاد د وړاندې کولو څخه وروسته په لنډ وخت کې د نړۍ څخه وکوچېد نو د کولوسیوم څخه د وړۍ کمپنۍ جوړه نه سوه.
وروسته په ۱۲۷۱ زېږدیز کال کې "کېرډینل الټیئري" په کولوسیوم کې د غوییانو دجنګولو اجازه ورکړه چې حالات یې نور هم ککړ کړل.

په ۱۷۴۹ زېږدیز کال کې "پوپ بېنېډیکټ XIV " د یوې رسمي کلیسا د پالیسی په حیث دا تصدیق کړه چې د کولوسیوم څخه په پخوا وختونو کې د یو داسې ځای کار اخیستل کېده چیري چې به عیسویان له منځه تله او ویجاړېده. ددې حکم د صادرولو په نتیجه کې په کمه موده کې په کولوسیوم کې ښکار منع کړل سو. "پوپ بېنېډیکټ XIV "د کولوسیوم څخه د (Passion of Christ = د عیسی سره مینه) تعمیر په شاني کار اخیسته او د صلیب په شاني یې زیات نور مرکزونه هلته جوړ کړل.
د کولوسیوم څخه ډیرو امپراطورانو او ولسمشرانو د خپلې خوښې کار اخیستئ دئ چې په نتیجه کې یې هلته بېلابیلې پیښې واقع سوي دي.

د ډیرو لاریونو سره ترڅنګ په ۲۰۰۰ زېږدیز کال کې د اعدام پر ضد غټ لاریونونه هم د کولوسیوم مخته وسوه.

دا مشهوره او زړه ته راکښونکې ودانی نن سبا د روم د مشهوره ترینو سېل ځایونو څخه شمېرل کیږي چې هر کال په زرګونو ګرځندویان ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روم کي د يوه باغ څخه د کولوسيوم منظره

د کولوسيوم دننه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولوسیوم په شپه کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. د چين ديوال – چين

د چين ستر د ېوال د چين په شمال کي يو ډبرين او خاورين د ېوال دئ چي د ميلاد څخه مخکي د پنځمي او شپاړلسمي پېړۍ په منځ کي جوړ سوئ دئ. د ېوال په دې نيت جوړ کړل سو چي د بېلابېلو پادشاهي دورو په جريان کي به د چين د امپراطورۍ د شمالي سرحدونو دفاع کوي. د چين د ستر د ېوال څخه ماسېوا د پنځمي پېړۍ څخه راپد ېخوا راز-راز نور د ېوالونه هم معمار سوي دي چي د چين د ستر د ېوال سره په مقايسه يې کيفيت ښه نه دئ، د ېبلګي په توګه سره د چين د امپراطور "قين شي هوانګ" په امر جوړ سوئ د ېوال يادولائ سو چي د ميلاد څخه مخکي د ۲۰۲ او ۲۲۰ کلونو په منځ کي جوړ سو.

د چين د ېوال په ختيځ کي د "شانهاګوان" څخه بيا په لو ېديځ کي تر "لوپ نور" پوري غځېدلئ دئ . د لرغون پېژندني پراخي سروې د عصري پرمختللو تخنيکونو په وسيله سره په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه کړه چي دا د ېوال ۸۸۵۱،۸ کيلو متره (۳،۵۵۰۰ ميله) اوږدوالى لري. ددې فاصلې څخه يې د ۶۲۵۹،۲ کيلو مترو (۵،۳۸۸۹ ميلو) په اندازه برخه خپله د ېوال نيولې، د۳۵۹،۷ کيلومترو (۵،۲۲۳ ميلو) په اندازه برخه يې مرچلونو او د پاته ۲۲۳۲،۵ کيلومترو (۲،۱۳۸۷ ميلو) په اندازه برخه يې طبيعي او دفاعي سيمو، لکه غونډيانو او سيندونو، اشغال کړې ده.

د چين د د ېوال لنډه تاريخچه:

چينايان د ميلاد څخه مخکي په اتمه پېړۍ کي د "دوبي او د مني" په دوره کي لا د د ېوال د جوړولو تخنيکونو سره بلد وه. د ميلاد څخه مخکي د پنځمي پېړۍ څخه بياتر ۲۲۱ پېړۍ پوري د "قي" او "ژاو" دولتونو يو پلان جوړ کړ چي د خپل هيواد د سرحدونو دفاع به په يوه ډېره بهترينه او فوق العاده توګه سره کوي. د هغوى نظر داوو چي يو داسي شى به جوړوي چي د کوچنيو حملو او د تورو د جنګونو په مقابل کي ښه رول ولوبوي.
"قين شي هوانګ" چي کله ټوله مخالف ايالتونه فتح کړل نو يې د ميلاد څخه مخکي په ۲۲۱ کال کي ټوله چين سره يو کړ او د "قين د کورنۍ (Qin Dynasty) " بنسټ يې کښېښود . امپراطور د خپلي امپراطورۍ د دفاع په خاطر امر وکړ چي يو نوى د ېوال بايد جوړ کړل سي چي د شمال نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پولي او سرحدونه د نورو سنګرونو سره ونښلوی څو د شمال څخه د "کسیونګنو" د وګړو د راتګ مخه ونیسي. دديوال د جوړولو په پیل کي لومړی یوازي د خاوري څخه کار اخیستل کېده خو د وخت په تېرېدو سره د کاڼو او ډبرو څخه هم ګټه پورته سوه چي د ډبرو څخه د استفادې سره سم يې د ښارني برجونه ورغول.

په ډېرو سختو حالاتو کي تر یونیم میلیون زیاتو وګړو دديوال په جوړولو کي ونډه واخیسته او همدا راز ویل کیږي چي په هر متر کي یوه کس خپل ژوند دلاسه ورکړئ دئ.

د "ټانګ د کورنۍ (Tang Dynasty) " په وخت کي د ديوال د خطر سره مخ وو خو د ۱۳۶۸ او ۱۲۴۴ زېږديز کال په منځ کي د "مینګ د کورنۍ (Ming Dynasty) " په دوره کي د ديوال د بیا جوړوني پروژې پیل او پای ته ورسېدې او علاوه پر دې ديوال نور هم اوږد کړل سو. همدا شان په دې زمان کي دديوال په شاوخوا کي جلا او ټوټې-ټوټې جوړ سوي ديوالونه هم ددې ستر ديوال سره یوځای سول.

د چین د په زړه پوري او زړه راکښونکي ستر ديوال ساتنه د شاوخوا زرو کلاوو او د ښارنو دبرجو څخه کېده. کله چي به ددښمن قواوي و ديوال ته رانژدې کېدې نو به دديوال ساتونکو د پروړو، انبارو او لرګو څخه اور بلاوه څو ددښمن مخه ونیسي او دښمن ته زیان ورسوي.

سل کاله وروسته لا دهون نژاد ماته نه وه خوړلې، هغه وو چي "مینګ" د مغولو او مانشو (Manchus) سره نابوده جنګونه وکړل. د یادوني وړ ده چي مغول او مانشو د هون د نژاد د نسل څخه شمېرل کیږي. خو د وخت په تېرېدو سره اخیر د چین د ستر ديوال کار پای ته ورسېد او ديوال، دديوال جوړونکو او ددې ديوال بنسټ ایښودونکو د چین او دنړۍ په تاریخ کي ځان ته ځای خپل کړ. هېره دي نه وي چي د ديوال د کار د تمامېدو څخه وروسته کوچیانو ته په جایزه کي په زرګونو کیلو متره مربع مځکه ورکول سوه.

اوس ديوال په ډېرو ځایونو کي ویجاړ دئ چي له امله يې ګرځندویان اجازه نه لري چي دديوال په ځینو ځانګړو او نیم-ویجاړ ځایونو کي وګرځي.

ديوال په لسګونو غټي دروازې لري چي په ختیځ کي يې د "بوهايي" د سیمي د سرحد سره د "شانهایګوان" په نامه یوه دروازه موجوده ده او په لوېديځ کي يې د "جیایوګوان" په نامه دروازه موقعیت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمرلوېدو پر مهال د ستر دېوال منظره

د (Qin Dynasty) د ستر دېوال نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

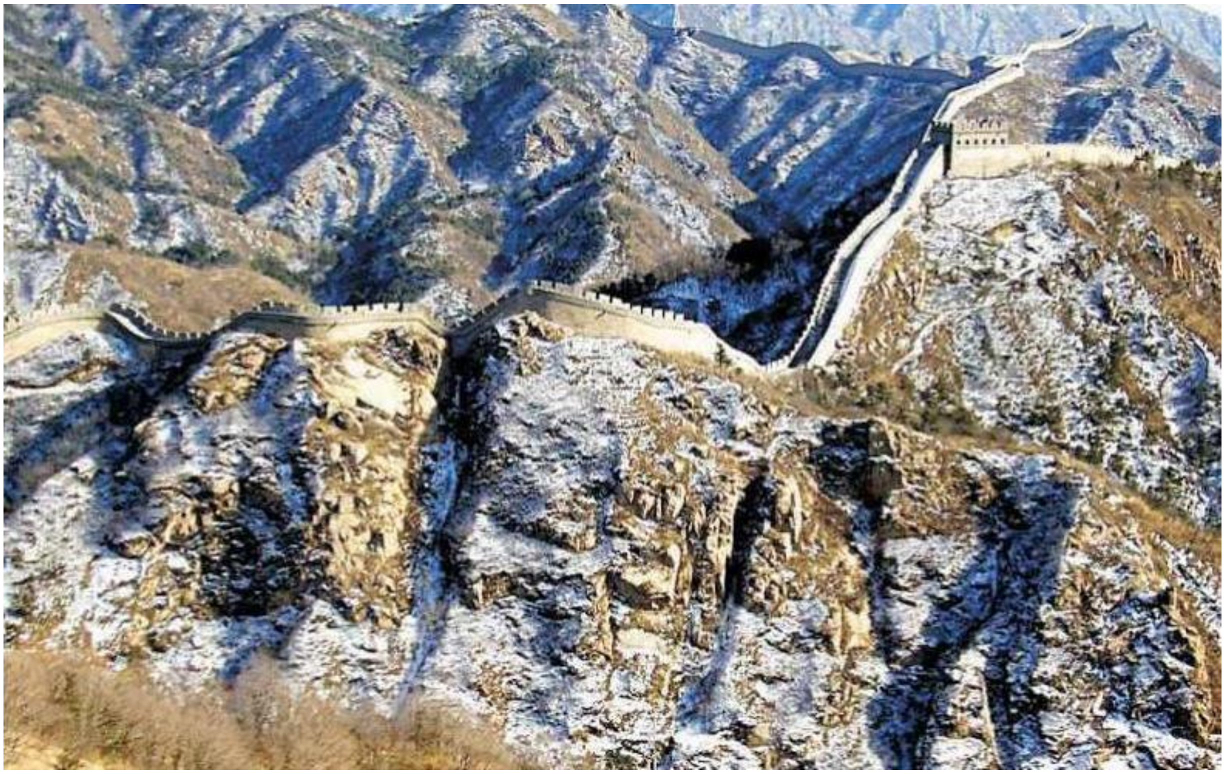

د ژمي په موسم کي پېکينګ ته نژدې د چين د ستر دېوال يوه برخه

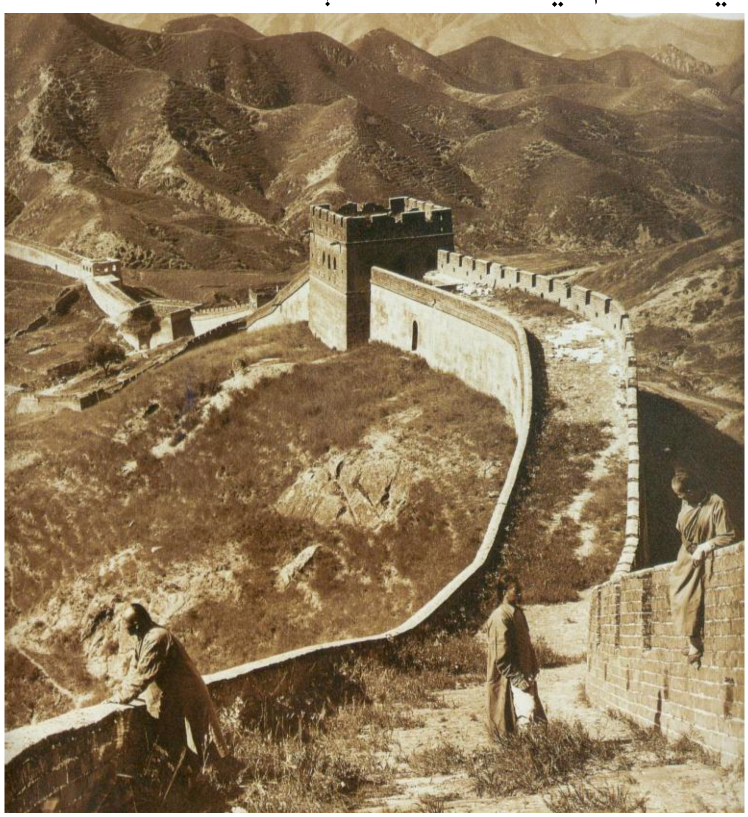

په ۱۹۰۷ زېږديز کال کي د چين د ستر دېوال يو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چین د ستر دېوال یوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. ماچو پیچو – پیرو

"ماچو پیچو خپله د "ماچو پیچو" او د "هواینا پیچو" (پښتو معنی: ځوان غر) په نامه د غرونو په منځ کي راښکېله سیمه ده چي د ۱۷۵۰ مترو په اندازه لوړ د "اروبامبا" په نامه رود پکي بهیږي.
ماچو پیچو چي د "د لاسټ سیټي آف د اینکاس (the Lost City of the Incas)" په نامه سره هم یادیږي د امریکا په جنوب لوېدیځ کي د "پیرو" د "ایروبامبا" په تنګي کي د یوه غره پر سر موقعیت لري. په کچوایي ژبه ماچو پیچو "د یوه زاړه سړي هسکوالی" معنی ورکوي.
ماچو پیچو د "اینکا" په نامه دوګړو یو ښار وو چي د سمندر د سطحي څخه ۲۴۳۰ متره (۸۰۰۰ فوټه) لوړ موقعیت لري. همدا راز دا ځای د اینکا د امپراطوری یو د مشهوره ترینو ښو نښانو څخه هم شمېرل کیږي.

تائید سوي سرچیني وايي چي د ۱۴۴۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "پاچاکوتي" د سلطنت په دوره کي د ماچو پیچو د جوړولو پروژې پېل سوي دي. په دې ځای کي د هسپانویانو ترفتحي، یعني تر ۱۵۳۲ زېږدیز کاله پوري، وګړي اوسېدل. پوهان په دې عقیده دي چي دا ځای د کوم ځانګړي هدف لپاره نه دئ جوړ سوئ ځکه چي د دې ځای د ورتګ لاري ډېري خرابي دي. هغوی په دې باور دي چي دا ځای په پخوا وختونو کي د امپراطورانو، پادشاهانو او نورو پرمختللو خلګو د مېلمېو او ساعت تیري ځای وو. دا ځای د پرمختللو خلګو، مشرانو او د هغوی د نوکرانو لپاره ودانۍ لري او پکښې د ۷۵۰ تنو په شاوخوا کي خلګ د شپې پاتېدلائ سوائ. دیادوني وړ ده چي کله چي به د باران داورېدو په وخت کي هلته پادشاهان نه وه نو به نور وګړي زیات کم او یا هیڅ نه لیدل کېدل.
کله چي د اینکا سلطنت ماته وخوړه نو ماچو پیچو ته د اوږدې مودې لپار تګ راتګ بند کړل سو او ښار به اکثره وخت ایله – بېله ولاړ وو.

همدارنګه یوه بله ډله پوهان بیا وایي چي ماچو پیچو د اینکا د سلطنت د دفاع لپاره یوه جوړه سوې کلا وه او کله چي هسپانویان راغلل نو د اینکا وګړو ضرورت نه درلود چي دې کلا ته بیا ولاړ سي او د خپل سلطنت دفاع وکړي نو ځکه یې په نتیجه کي تګ – راتګ بند سو. خو دا دلیل بیا په دې سره یو ناکام دلیل دئ چي وایي د ماچو پیچو موقعیت داسي یو موقعیت نه وو چي د هغه ځایه څخه دي د اینکا د سلطنت دفاع سوې وائ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي هم ويل کيږي چي دا هغه ځای و چيري چي به د کوکاين بلګونه راټولېدل، ځکه هلته د کوکاين ډيري کروندې موجودي وې. خو داخبره بيا په دې سره کمزوره کيږي چي وايي د هسپانويانو د راتګ څخه وروسته خو هم هلته دکوکاين کروندې موجودي وې نو بيا دې سيمي ته تګ راتګ ولي بند سو.

په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه سوه چي په ۱۸۲۷ زېږديز کال کي جرمني کان لټونکي او دلرګو سوداګر "اوګوستو بېرنس" د پيرو ددولت په اجازه سره دا غرنی ښار پيدا و لوټ کړ او همدا شاني يې ددې ځای لرغوني خزانې و اروپايي موزيمونه ته ورکړې.
په ۱۹۱۱م زېږديز کال کي تاريخ پوه "هيرام بينګام" د اينکا په وګړو او امپراطورۍ پسي يوه څېړنه پېل کړه چي ددې څېړني په سفر کي يې ماچوپيچو ددوهم ځل لپار پيدا (کشف) کړ.
دا ځای هغه وخت دنړۍ په کچه مشهور سو کله چي په ۱۹۱۳ زېږديز کال کي د نېشنل جيوګرافيک چېنل ددې ځای په اړه بشپړ معلومات نړۍ ته وړاندي کړ او په ۱۹۸۳ زېږديز کال کي دې ځای ته د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځای ورکړل سو.

دا د غرو - رغونو په منځ کي زړه راکښونکې شنه سيمه چي نړيوال شهرت لري د ګرځندويانو لپاره ډېر مهم ځای دئ او هر کال د ۴۰۰۰۰۰ په شاوخوا کي ګرځندويان دې ځای ته سفر کوي. خو يونيسکو د ګرځندويانو په دې شمېر سره خوشحاله نه ده، ځکه د يونيسکو ډله بيريږي چي ماچوپيچو ته به د ډيرو ګرځندويانو د تګ راتګ له امله نور زيان هم ورسيږي.
همدا راز د ۱۹۹۰ زېږديز کال راهيسي دې سيمي ته نژدې هوټلونه او دوکانونه جوړ سوي دي چي د ګرځندويانو د اړتياوو په پوره کولو کي پوره رول لوبوي. ماچوپيچو ته په پخوا وختونو کي ورتګ ځو ورځې په بر کي نيولې خو په عصري نړۍ کي څوک هلته دبس او اورګاډۍ په وسيله سره په ډېر لنډ وخت کي تلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هوا ینا پیچو (ځوان غر) د سر څخه د ماچو پیچو منظره

په ماچو پیچو کې د اینکا د قصر مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماچوپیچو په ۱۹۱۱ز کې

دماچوپیچو په شاوخوا کې د شنو غرونو او خپله دماچوپیچو منظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. پترا – اردن

لرغونی ښار پترا د اردن و جنوب ته نژدې ددې هیواد په ختیځ کې د غونډیو په یوه تنګۍ کې موقعیت لري. پترا چې په عربي ژبه د البترأ په نامه سره یادیږي د "نباطیانسیانو (الأنباط) " د مرکز یوناني نوم وو. "نباطیانس (الأنباط) " د جنوبي اردن د عربو او د عربستان په شمال کې د سامي خلګو یوه ډله وه. د پترا په ښار کې شاوخوا ټوله ودانۍ، چې پخوا جوړې سوې وې، ورانې سوې دي.
دا ښار د تجارت او سوداګرۍ څلورلارې بللائ سو، ځکه چې د یمن څخه د "بخور" بوټي ددې لارې و ایران، سوریې، روم او یونان ته انتقالیږي. د بخور بوټي هغه بوټي دي چې په خونو او یا نورو ځایونو کې د ښه بوی د رامنځته کولو لپاره لګیږي. په پترا کې د سوداګرانو د مالي حاصلاتو له امله د پترا چاروا کې ښه شتمن سول چې په پترا کې له دوی څخه پاته سوې ودانۍ د هغوی د شتمنتوب نښې بلل کیږي.

نباطیانس (الأنباط) ډیره موده خپله پادشاهي وکړه خو په ۱۰۲ کال کې د روم امپراطورۍ ماته ورکړه او دا سیمه د "عربیې" ولایت یو ښار وګرځېد.
پټ هندي سوداګر سویسزرلېنډي "جین لاوس بورکهاردت" په ۱۸۱۲ زېږدیز کال کې پترا د غربي نړۍ لپاره ددوهم ځل لپاره کشف کړه، په داسې حال کې چې دا مهال د پترا ښار وران سوئ و.
د شلمې پېړۍ په شلمو کلونو کې د لرغون پېژندنې لپاره د پټو شیانو د راسربېره کولو په نیت کیندنې پېل سوې. په پترا کې لومړنی پلټنې او کیندنې په ۱۹۲۹ زېږدیز کال کې ترسره سوې چې په ۱۹۳۵، ۱۹۳۷ او ۱۹۵۴ ز کلونو کې پر مخ ولاړې. همدا راز په ۱۹۵۸ ز کال کې د لرغون پېژندنې برتانوي ښوونځی د پترا د مرکز په کیندلو او پلټلو سره پېل وکړ. ددې وخت څخه بیا تر اوسه پوري په دې سیمه کې لرغون پېژندونکې په پلټنو بوخت دي.
هېره دې نه وي چې د قران الکریم د الفجر په سورت شریف کې دا ځای د ثمود په نامه سره ذکر سوئ دئ.

د پترا مهمې او لرغوني ودانۍ:

- د پترا لویه ماڼۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د روم سړک
- المهلمه
- لوړ د قربانۍ ځای
- د خزنېه: چې د خزانې خونه هم ورته ویل کیږي په پترا کې تر ټولو مشهوره ودانۍ ده چې د میلاد څخه مخکې په ۸۴م او ۸۵م کال کې جوړه سوې ده. زیاتره پوهان په دې عقیده دي چې دا ودانۍ د "نباطیانس" د سردار "اریتاس III" په امر سره جوړه سوې ده. د "دخزنیې" د ودانۍ مخ څلوېښت متره لوړوالی او ۲۵ متره پلنوالی لري. همداشانې څېړونکو او پوهانو په تیرو لنډو وختونو کې دا په ګوته کړې ده چې د "دخزنیې" د ودانۍ جوړولو فقط ۳ میاشتې په بر کې نیولې دي. پام رااړونکې خبره داده چې د هغه وخت د معمارۍ د تخنیکونو په وسیله سره د یوې داسې ودانۍ جوړول یو ډېر غټ او بېل کار دئ.
- دیرالبلح (صومعه: مانۍ، چیرې چې روحانین اوسیږي): صومعه په پترا کې تر ټولو غټه ودانۍ ده چې د ښار د مرکزي بازار په شمال لوېدیځ کې په یوه غره کې موقعیت لري. دا ودانۍ د سردار "اوبوډاس I" معبد و.
- د پترا کلیسا: چې په انګلیسي په (Petra Church) نامه سره مشهوره ده د پنځمې پېړۍ په پای کې جوړه سوې کلیسا ده چې د جوړولو دوخت څخه یې بیا پنځوس کاله وروسته د بیاجوړونې پروژې ترسره سوې. ددې کلیسا اندازه ۲۲ په ۱۵ متره کې ده. د میلاد څخه وروسته د ۷۰۰ کال په شاوخوا کې دا کلیسا په مکمله توګه سره وسوځېدل او ورپسې په لنډ وخت کې د یوې زلزلې له امله ورانه سوه. په ۱۹۹۳ زېږدیز کال کې د پترا د کلیسا په یوه کنج کې ۱۵۲ د "پاپروس لولې" پیدا سوې; دې لولو ته "پترا لولز" هم ویل کیږي. پاپروس یو ډول مصري بوټی دئ چې اوږدې پاڼې لري او په اوبو کې راشین کیږي.

په تیرو نژدې وختونو کې ددې کلیسا په شاوخوا کې نورې کلیساوې هم کشف سوې دي چې په اړه یې یې لاتراوسه زیات معلومات نسته. دا تازه کشف سوې کلیساوې پوهانو د "شنې کلیسا" او د "خط الراس کلیسا" په نامه سره نومولې دي.

- او ځینې نورې ودانۍ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپترا لرغونی ښار په ۱۹۸۵ زېږدیز کال کې د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کې ثبت کړل سو .
دا ځای د ګرځندویانو لپاره د راز- راز لرغونو ودانیو او تاریخي اثارو د لرلو له امله ډېر مهم دئ.

د "اردن ټایمز" یو راپور لیکي چي د ۲۰۰۲ ز کال د نومبر او ډسمبر په دوو میاشتو کي پترا ته ۵۹
زرو کسانو سفر وکړئ او زیاتوي چي دګرځندویانو دا شمېره د ۲۰۰۵ زېږدیز کال د شمېرې څخه ۲۵
سلنه کمه سوې ده.

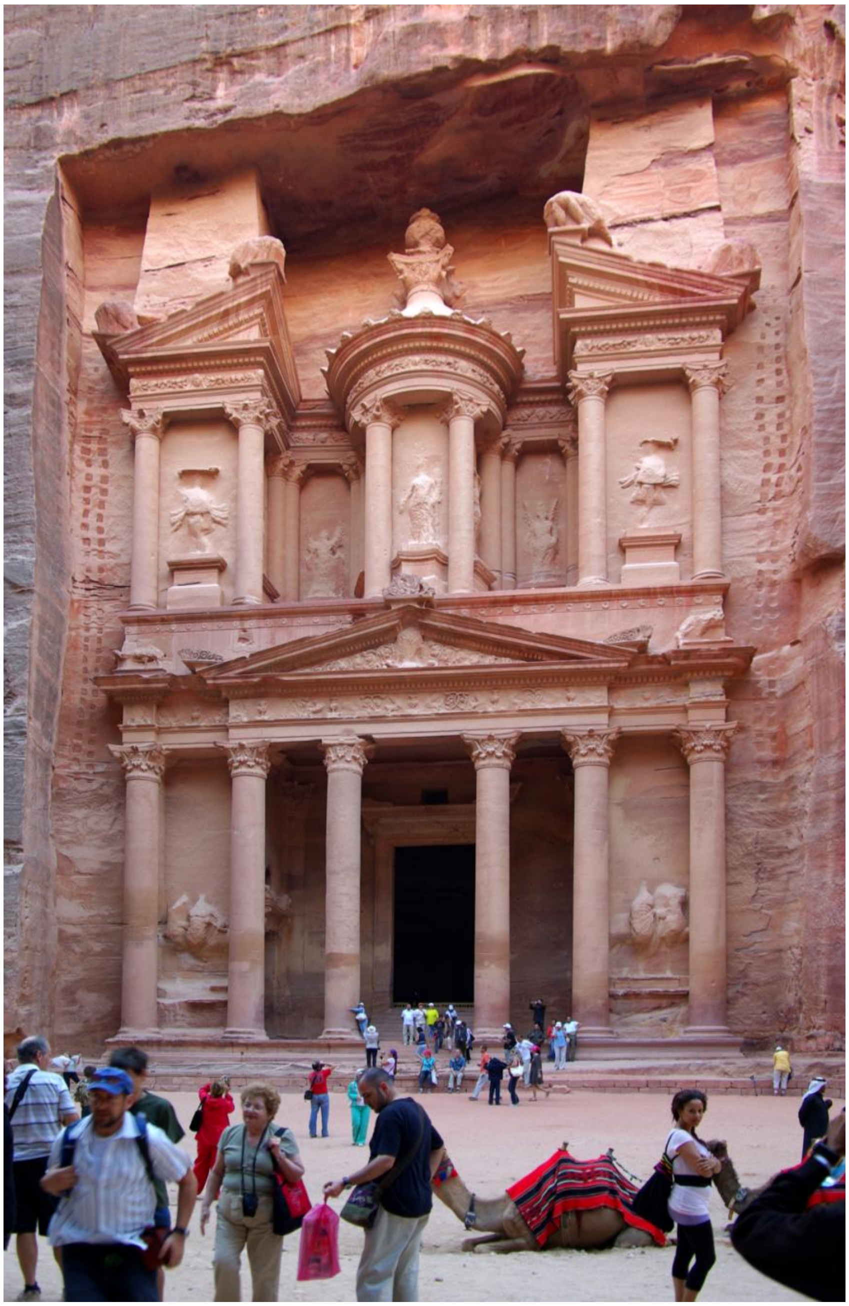

الخزنه (دخزانې خونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

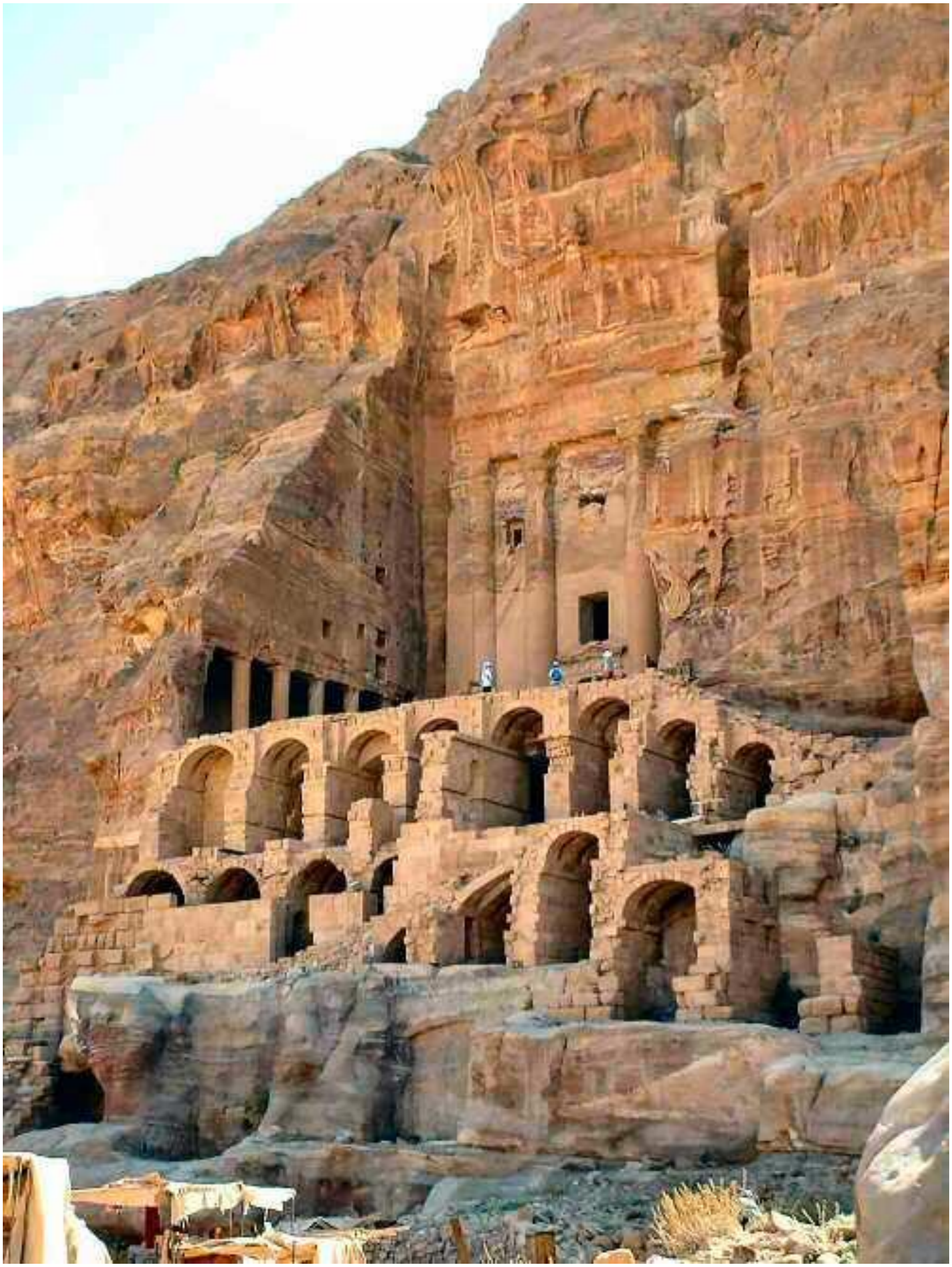

جــــــــرة قبــــر

(c) ketabton.com: The Digital Library

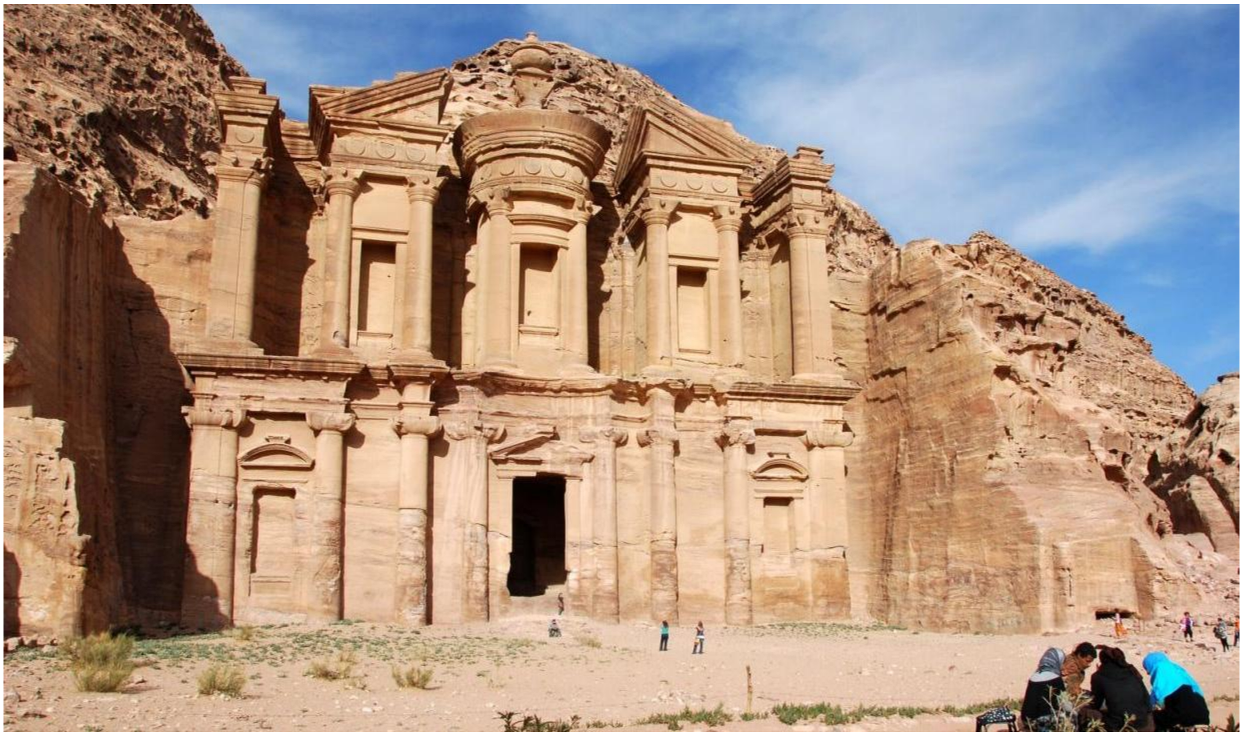

دیرالبلح(صومعه)

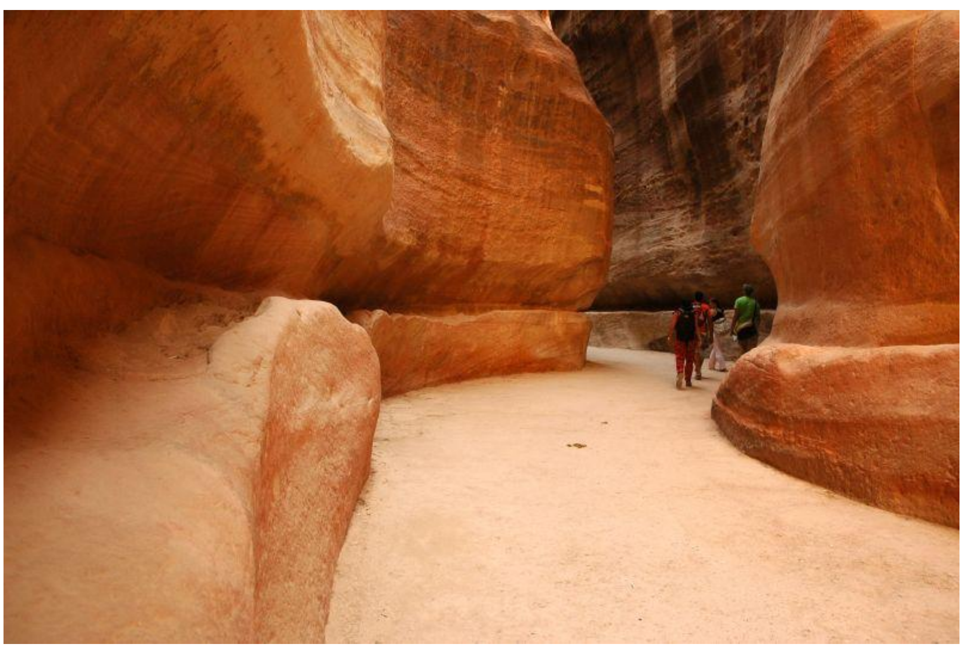

پـــتــــرا ته تللې لاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. تاج محل – هندوستان

تاج محل د هندوستان په شمال کې د "اوتار پرادش" د ایالت د "اګرا" په ښار کې د ممتاز محل پر مقبرې یوه جوړه سوې ښکلې ودانۍ ده چې د مغول دامپراطور شاه جهان په امر سره د هغه د ماندینې ممتاز محل په یاد جوړه سوه.
ممتاز محل چې د ۱۵۹۳ زېږدیز کال د اپریل په میاشت کې زېږېدلې وه د ۱۶۳۱ ز کال د جون د میاشتې په ۱۷مه نېټه د نفاس په دوره کې په حق ورسېده.
شاه جهان چې د ۱۵۹۲ ز کال د جنوري پر پنځمه دلاهور په ښار کې زېږېدلئ دئ په ۱۶۳۱ ز کال کې د مغولو دامپراطورۍ ددورې په ستره خوښې کې هغه وخت د غم پر تېغر کښېناست کله چې یې دربیمه ماینه، ممتاز محل، د څوارلسم کوچني "ګوهاره بېګم" د زوکړې پر مهال دابد لپاره دنړۍ څخه سترګې پټې کړې. ویل کیږي چې پر امپراطور شاه جهان باندې په خپلو ښځو کې ممتاز محل ډیره ګرانه وه.

د ممتاز محل د مړنې څخه پوره یو کال وروسته په ۱۶۳۲ زېږدیز کال کې دهغې د مقبرې د ودانۍ کار پېل سو. په زرګونو کسب ګرانو او صنعت ګرانو ددې ودانۍ په جوړولو کې کار وکړئ. د ودانۍ د ډیزاین لپاره عبدالکریم مأمورخان، مکرامات خان او کندهاري انجینر استاد احمد لاهوري خپل ډیزاین پېش کړ، هغه وو چې د استاد احمد لاهوري ډیزاین د واکمنو خوښ سو. په ۱۶۴۸ زېږدیز کال کې د ممتاز محل د مقبرې کار پای ته ورسېد او ددې څخه پنځه کاله وروسته د مقبرې په شاوخوا کې د باغ او نورو تعمیرونو، لکه دروازه-روزه، کار پای ته ورسېد.

"جین-بېپټیسټ ټېورنیر" زیات کوښښ وکړ چې د "یامونا" په نامه د سیند پر مقابل طرف تاج محل ته ورته یوه بله ودانۍ جوړه کړي، چې هغه به خپله د مغولو دامپراطور لپاره وي او ټوله به د تور مرمر څخه جوړه وي. خو کله چې په ۱۶۶۶ زېږدیز کال کې شاه جهان د بندیتوب پر مهال ومړ، نو دا کار هیڅ ترسره نه سو او شاه جهان د مړنې څخه وروسته په تاج محل کې د ممتاز محل څنګته خاورو ته وسپارل سو. د شاه جهان او د ممتاز محل د قبرو سرونه د تابوت په شان جوړ سوي دي; چې د شاه جهان د قبر سر د ممتاز محل د قبر تر سر لوړ دئ او همدارازد ممتاز محل مقبره ۵،۱ په ۵،۲ متره کې جوړه سوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل **۵۲** متره پلن ، **۵۸** متره لوړ او په لس زره متره مربع مساحت کي له سپينو مرمرو **څخه** جوړ سوئ دئ. د **تاج محل** په شا وخوا کي څلوري مناري ډيره موده وروسته جوړي سوي، چي لږ څه کږي دي؛ هغه په دې چي که کله زلزله وسي نو به مناري پر تعمير نه چپه کيږي. د **تاج محل** ختيځ ته يو مسجد او په لوېد يځه برخه کي يې يو مېلمستون جوړ سوئ دئ.
ددې ودانۍ سره د چهارباغ يا مغول باغ په نامه يو باغ هم سته چي په **۳۰۰** متره مربع مځکه کي جوړ سوئ دئ او **تاج محل** ته لا ښکلا وربخښي.

د نړۍ په کچه مشهوره او لرغونی **تاج محل** هر کال د **۲** څخه تر **۴** ميليونو پوري ګرځندويان ځانته رابولي چي زياتره ګرځندويان هلته د اکتوبر، نومبر او فبروري په مياشتو کي سفر کوي، ځکه چي په دې وخت کي هلته هوا مناسبه وي. **تاج محل** د هفتې په ټولو ورځو کي د سهار د **۶** بجو څخه بيا د ماښام تر **۷** بجو پوري د ګرځندويانو او ليدونکو پر مخ خلاص وي، خو د جمعې په ورځ د ماپښين د**۱۲** بجو څخه بيا تر **۲** بجو پوري هلته عبادت يا لمونځ کونکي موجود وي.
په **۱۹۸۳** زېږديز کال کي **تاج محل** د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځان ته ځای خپل کړ.

د **تاج محل** ودانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل ته د داخلیدو دروازه (دروازه-روزه)

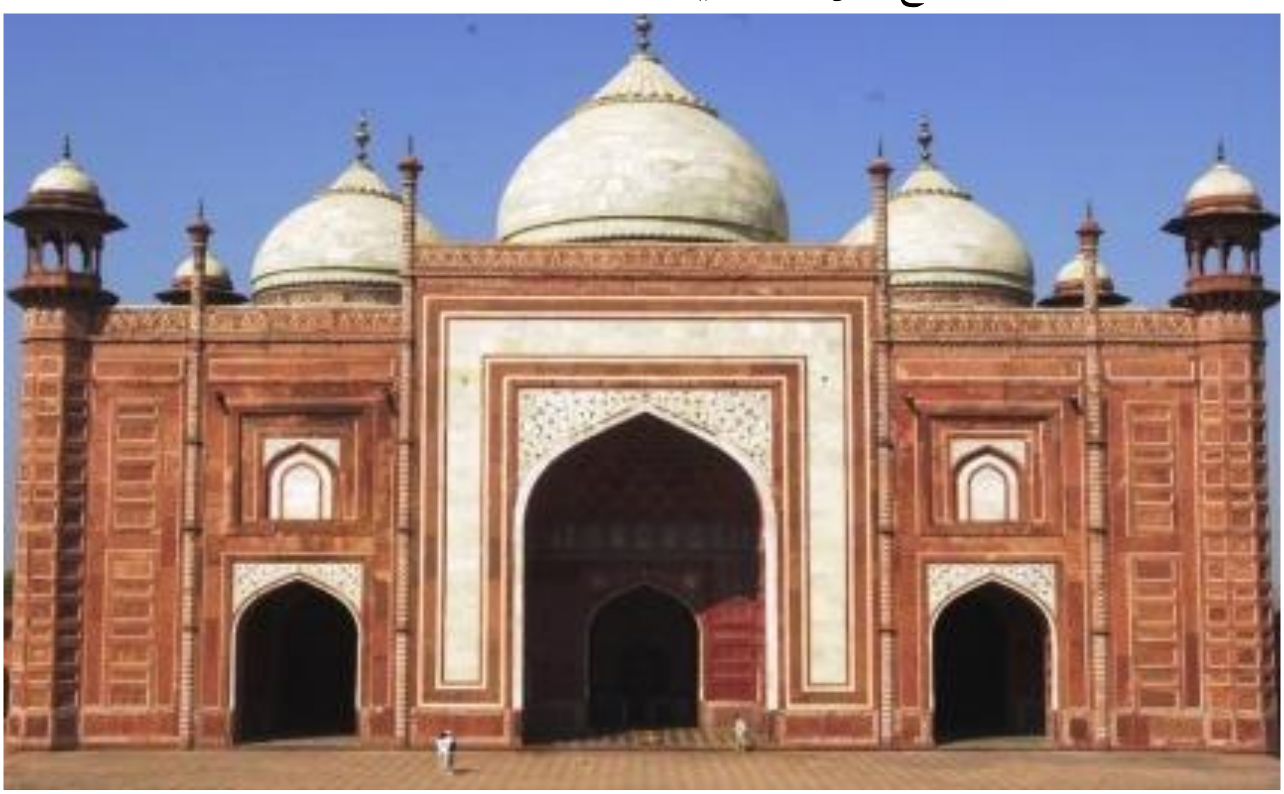

د تاج محل مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ممتاز محل او شاه جهان دمقبرو پر شاوخوا جوړه سوې پنجره

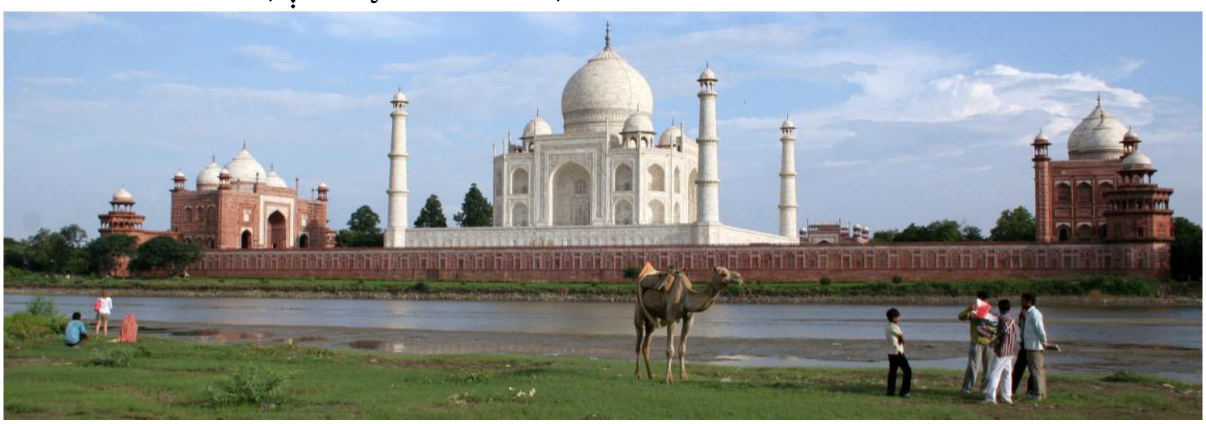

د "يامونا "د سيند دهاخوا څخه دتاج محل يو انځور

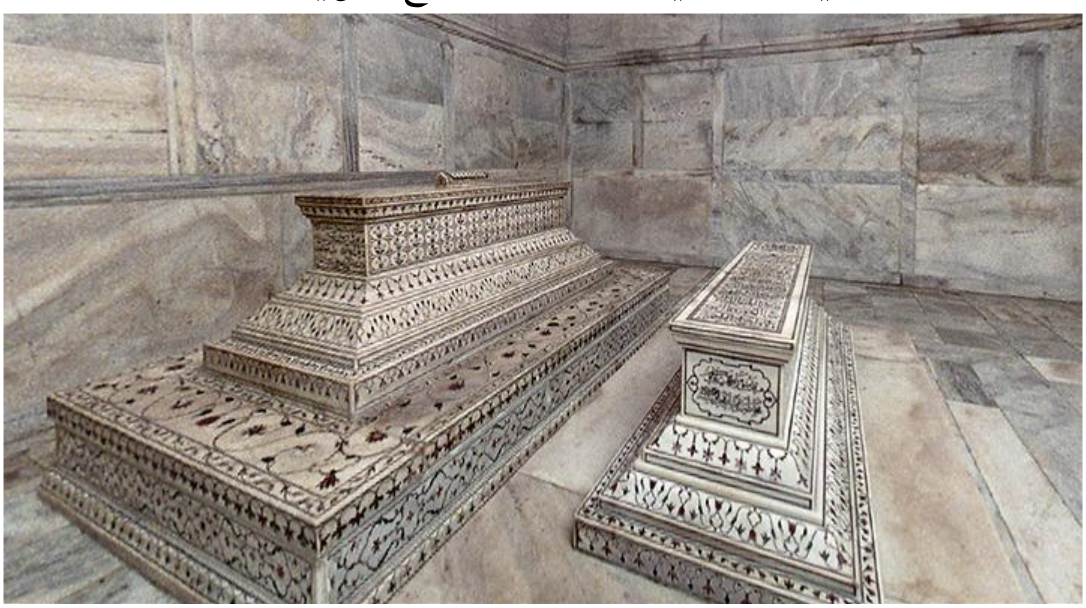

د شاه جهان او ممتاز محل مقبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرچينې

ددې کتاب د ژباړلو پر مهال د لاندينيو ويبپاڼيو څخه معلومات راټول سوئ او ورپسې ژباړل سوئ دئ:

- د انګليسي ويکيپيډيا
- د هالنډي ويکيپيډيا
- نيو سېون ونډرز ډاټ کام

د ژباړن آثار (ناچاپ):

۱. زما سوی !	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۲. فټبالر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۳. کره کي سپی	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۴. سره زر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۵. د نړۍ اووه عجايبې	همدا آثر	ژباړه
۶. دنوبل جايزه او ګټونکي يې*	ژوندليکونه او ...	ژباړه
۷. درې ماشومان او يو ستوری	ناول	ژباړه

د نوبل جايزه او ګټونکي يې*: دغه آثر تراوسه بشپړ نه دئ، خو په لنډه موده کي به يې ژباړه مکمله سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــــــای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library